

IZRAELSKO-PALESTINSKÝ KONFLIKT

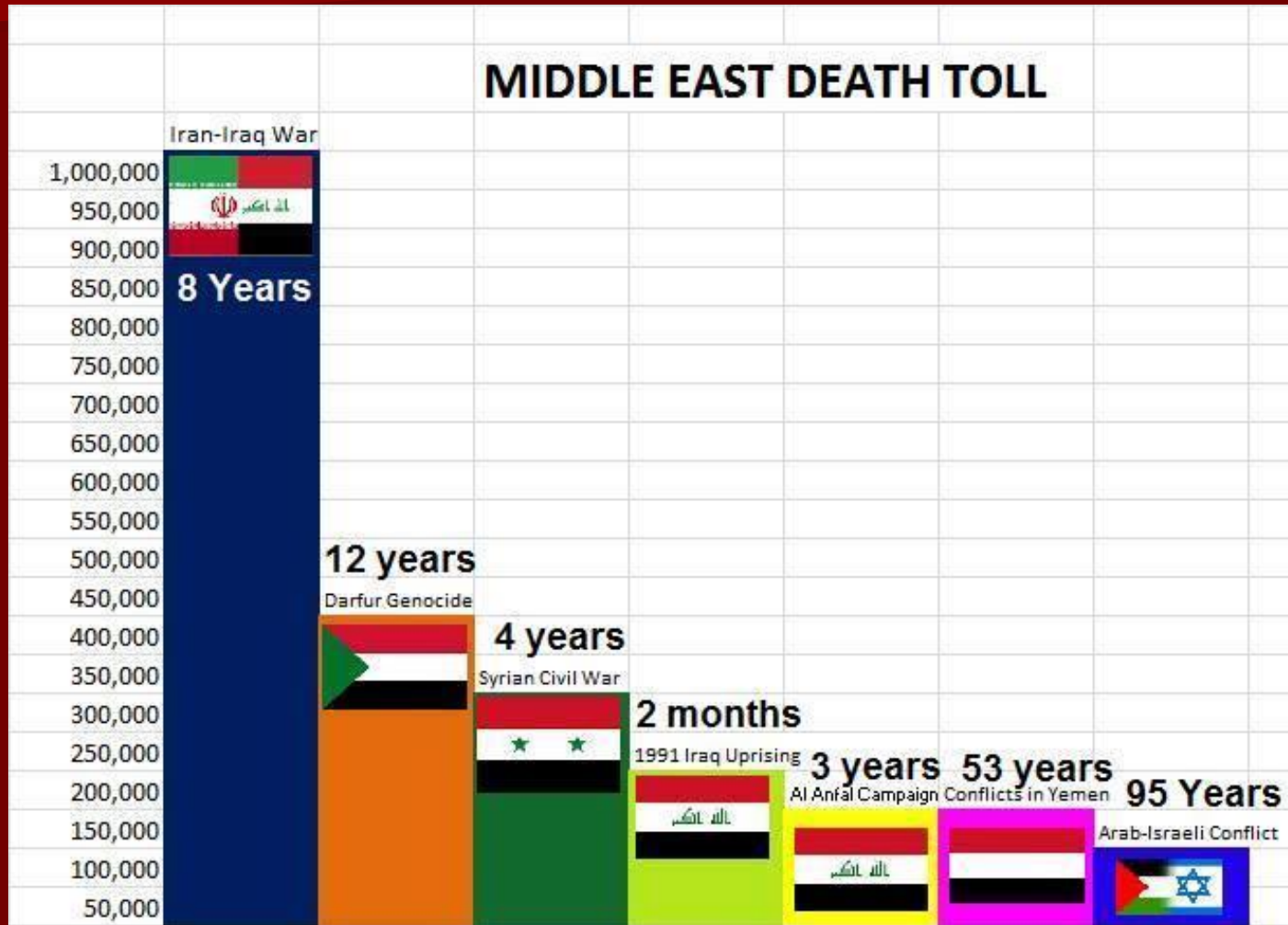
MAREK ČEJKA

Blízkovýchodní konflikt nebo konflikty?

- **Izraelsko-palestinský** (od r. 1948, resp. od r. 1920 – konflikt s prvky občanské války)
- **Izraelsko-arabský** (konvenční války se sousedy od r. 1948 – války v letech 1948-49, 1956, 1967, 1973, 1982, 2006)
- **Konflikty v Perském zálivu** (1990, od r. 2003)
- **Konflikt v Libanonu** (1975 – 1990)
- **Konflikty mezi muslimskými zeměmi navzájem** (Irák vs. Irán, Irák vs. Kuvajt, Libye vs. Čad), **občanské války** (Jordánsko, Jemen ad.)
- **Alžírsko** (1954-62)
- **Afghánistán** (války v 19. a 20. stol., hlavně od zač. 80. let 20. století)
- **Kurdská otázka**
- **Konflikty po Arabském jaru 2011** (hlavně Libye, Sýrie)
 - sem spadá i konflikt s ISIS (cca 2014-2019)

Blízkovýchodní konflikty a jejich oběti

(graf ilustruje situaci cca z roku 2015)

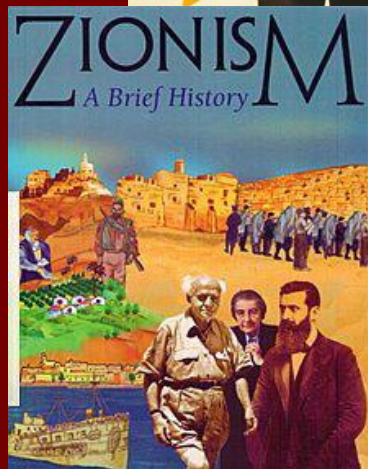

Přes řadu rozdílů mají konflikty na Bl. Východě důležité spojnice

- Ve většině případu nevznikly primárně kvůli náboženství, ale kvůli **sporu o území**, resp. dominanci určitého národa/etnika na určitém území, jsou to tedy **NACIONALISTICKÉ** konflikty
- Až do počátku 20. století nebyly mezi muslimy, židy a křesťany na Blízkém východě výraznější problémy
- Náboženství začalo hrát v konfliktech důležitou roli až v průběhu politizace náboženství ve 20. století (zhruba od 70. let)
- Většina novodobých konfliktů má kořeny až v 19./20. století, nikoliv v dobách „pradávných“ (biblických, novozákonních atd.)
- Většina ze současných konfliktů má kořeny jak v domácí politice, tak souvisí i s aktivitami západního světa (první pol. 20. stol. – Velká Británie, Francie, druhá pol. USA, SSSR)
 - politika v duchu „rozděl a panuj“

- Blízkovýchodní dění nelze zjednodušovat do černobílých schémat
- Současná komplikovaná a nebezpečná situace je důsledkem řady okolností a procesů
- K pochopení blízkovýchodního vývoje nestačí pouze sledovat zprávy a noviny, ale je třeba znát kontext dění a historii
- Jednostranný či tendenční přístup nelze vyčítat těm, kdo mají s konfliktem osobní sepětí, případně od něj nemají odstup
- Pokud se však podobné stereotypy začnou objevovat i u **některých politiků, historiků, politologů, diplomatů** apod., není to v pořádku

Nové fenomény z konce 19. stol.: sionismus a arabský nacionalismus

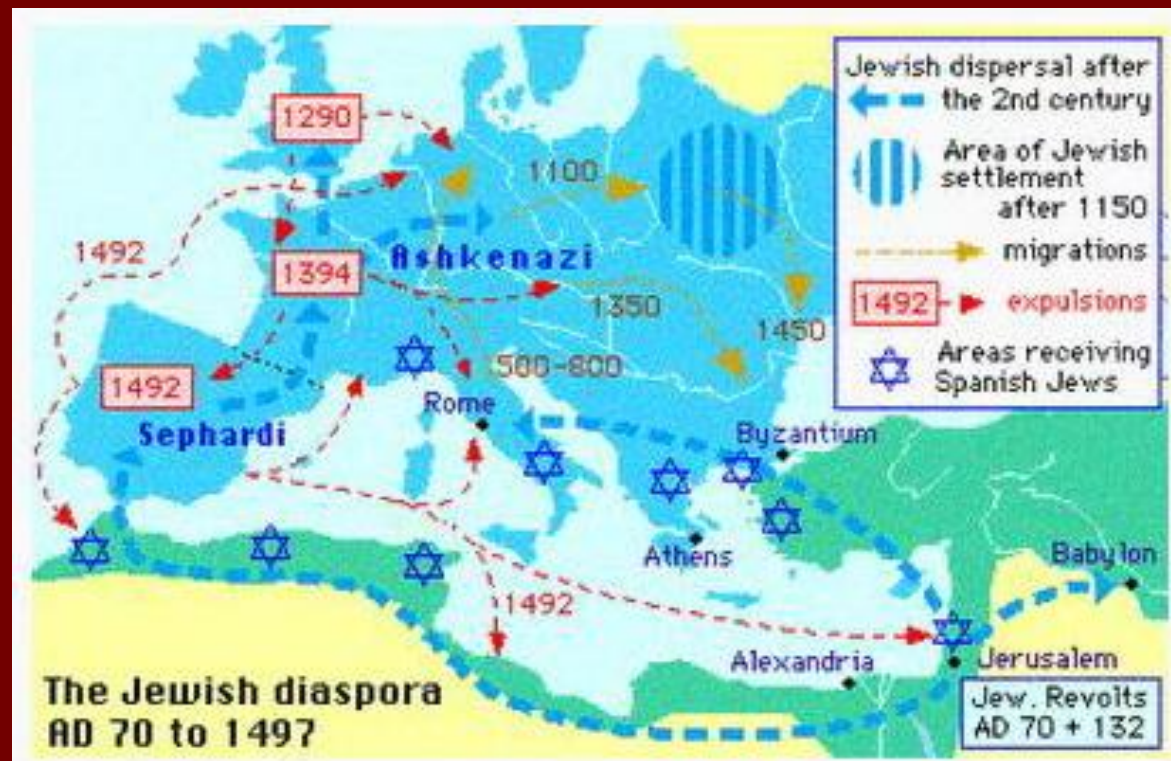

Arab nationalism
The politics of Damascus 1860-1920

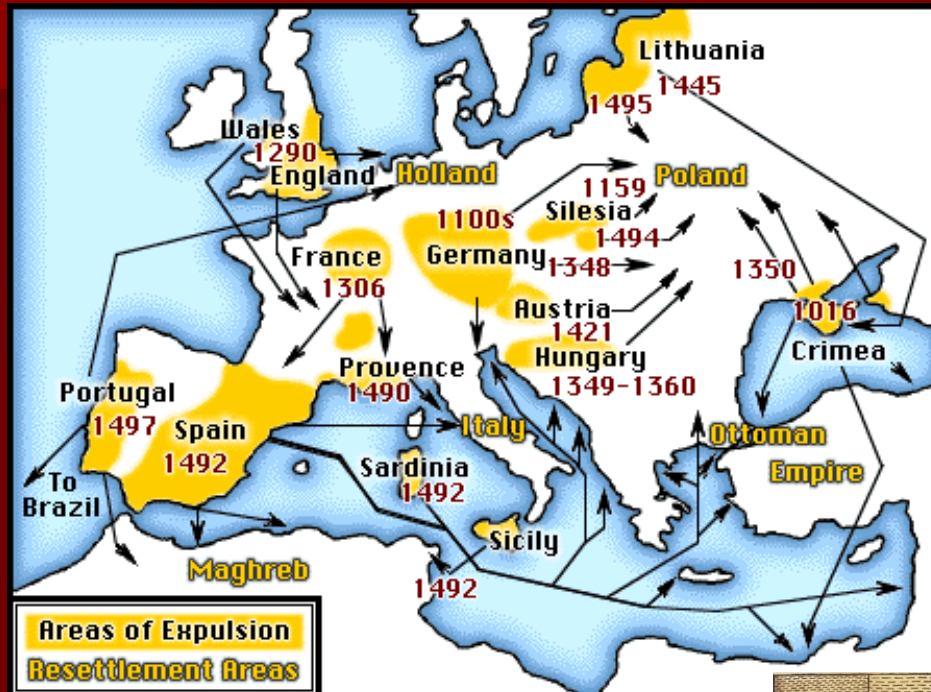

Historický exkurz: Židovství v diaspoře

- Od roku 70 n.l. (porážka židovského povstání Římany) se velká část Židů uchyluje do exilu (diaspory) – jejich situace v různých částech světa je odlišná
- Antisemitismus je přítomen hlavně v křesťanské Evropě – Židé často občané podřadné kategorie, život v izolaci a ghettech

Dlouhá historie křesťanského antisemitismu a tradiční stereotypizace židů

Tradiční obvinění židů:

- „krevní pověra“ (blood-libel)
- znesvěcování hostií
- trávení studní
- šíření moru a nemocí
- později „židovská světovláda“

—Legend of the Jew calling the Devil from a Vessel of Blood.—Fac-simile of a Woodcut in Boastuan's "Histoires Prodigieuses." in 4to, Paris, Annet Bnere, 1660.

Teologické základy křesťanského antisemitismu:

- **Jan Zlatoústý** (344 – 407)

Židé jsou nejhorší ze všech lidí. Jsou chlípní, nenasytní a lakotní. Jsou to proradní vrazi křesťanů a uctívači d'ábla. Jejich náboženství je zkažené... Židé jsou odporní vrazi Krista, a kdo zavraždí Boha, ten již nemůže svůj hřích odčinit ani nemůže počítat se shovívavostí a odpuštěním.

- **Sv. Augustin** (354 – 430)

Věrným obrazem Žida je Jidáš Iškariotský, jenž zaprodal Pána za pár stříbrných. Židé nikdy duchovně neporozumí Písmu a navždy ponесou vinu za Ježíšovu smrt, protože jejich otcové zabili Spasitele.

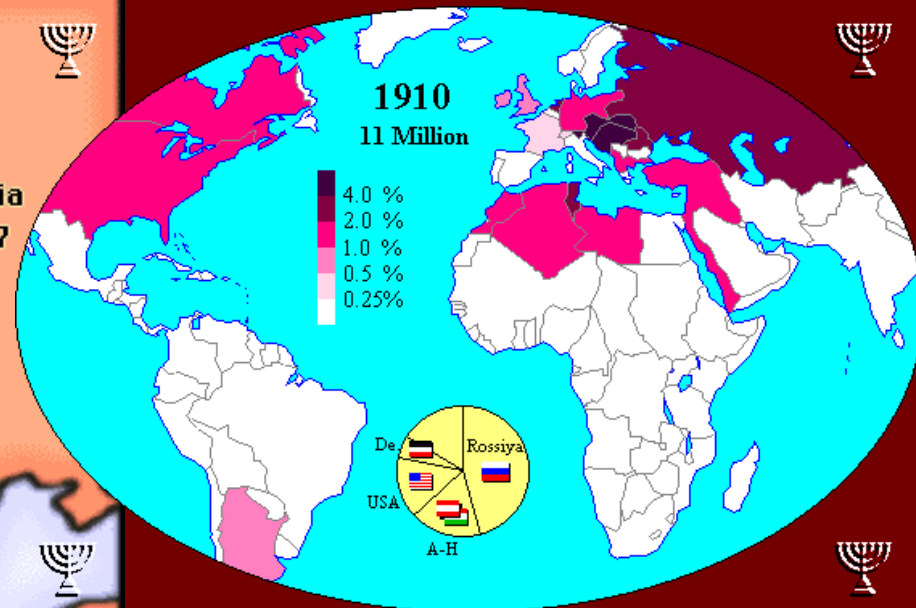
- **Tomáš Akvinský** (1225 – 1274)

Protože Židé ukřižovali Pána, je zcela legitimní ponechat je navždy v otroctví.

- **Reformace: Martin Luther** (1483 – 1546)

Podpalte jejich synagogy, a co neshoří, mělo by být zaházeno hlínou, aby nikdy nikdo z toho nemohl zahlédnout ani popel či kámen... aby Bůh věděl, že jsme křesťané... Měly by být umístěny pod jednu střechu nebo ve stáji stejně jako Cikáni, aby si uvědomili, že v naší zemi nejsou pány, jak se vychloubají, ale ubohými zajatci, jak si na nás u Boha neustále stěžují v hořkém naříkání...

Osvícenství v Evropě a židovská emancipace

EMANCIPATION OF EUROPEAN JEWRY 1789-1930

1800 1850 1900

- Po fr. revoluci oddělování náboženství od státu na Západě, úpadek katolické církve a papežské moci
- Na Západě je náboženství postupně vytlačováno z veřejného života i ze státní politiky

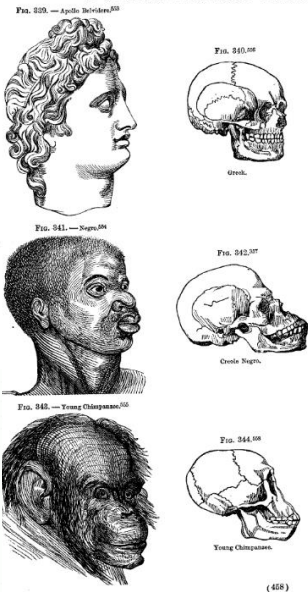
Proměny židovství v průběhu osvícenství

- Obecně je židovská společnost v diaspoře velmi zbožná a vzhledem k charakteru židovství a velkému důrazu na studium Tóry a Talmudu i gramotná a často vzdělaná
- V 18. a 19. století se osvícenství dostává i do židovských komunit
- Židovské osvícenství – **HASKALA** – hlavním předstevitelem berlínský židovský filosof Moses Mendelssohn (1729–1786)
- Důsledkem osvícenství je snaha části Židů o **EMANCIPACI**: modernizaci, integraci do většinové společnosti (**ASIMILACE**), sekularizaci, potlačení moci rabínů, zjednodušení náboženství, odklon od jidiš a ortodoxního judaismu
- v židovském prostředí se také projevují nové západní politické ideologie a směry – velmi silné jsou levicové – socialismus, komunismus, bundismus..
- Naopak religiózní židovské komunity – hlavně ve východní Evropě – se uzavírají více do sebe, vymezují se proti modernitě a vše co ji provází a posilují svůj náboženský charakter – jedním z největších předmětů jejich kritiky se stane nová ideologie v židovském prostředí – **SIONISMUS**

Antisemitismus a rasové teorie 19. století

- Reinterpretace Darwinových materialistických teorií **sociálními darwinisty**
- Vzhledem k „bílé rase“ jsou židé/semité, „černí/negři“, „žlutí“ etc. jsou považováni za oddělené a podřadné rasy

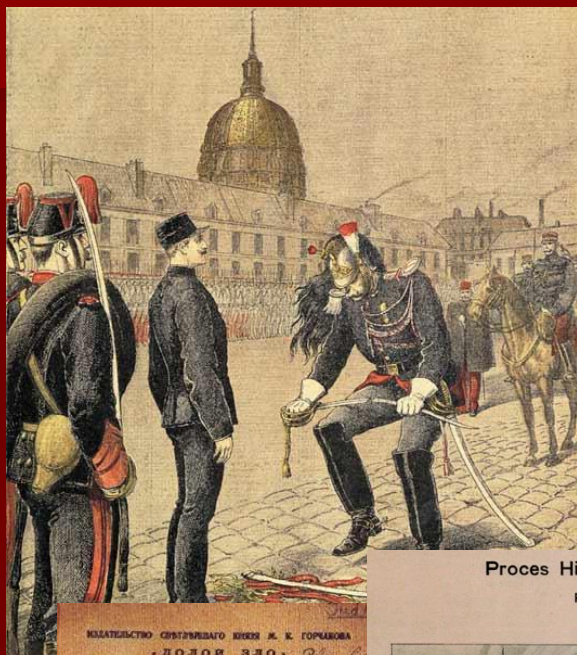
From Nott and Gliddon *Types of Mankind* (1856)

THE ORIGIN OF SPECIES
BY MEANS OF NATURAL SELECTION
OR THE PRESERVATION OF FAVORED
RACES IN THE STRUGGLE FOR LIFE
AND
THE DESCENT OF MAN
AND SELECTION IN RELATION TO SEX

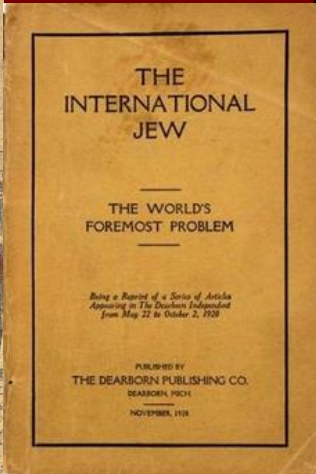
Oživení evropského antisemitismu na přelomu 19. a 20. století a Dreyfussova aféra (1896)

Proces Hilsnerův před porotou kutnohorskou.

Počátek soudního líčení dne 12. září.

(Kresba dle skutečnosti od našeho ilustrátora.)

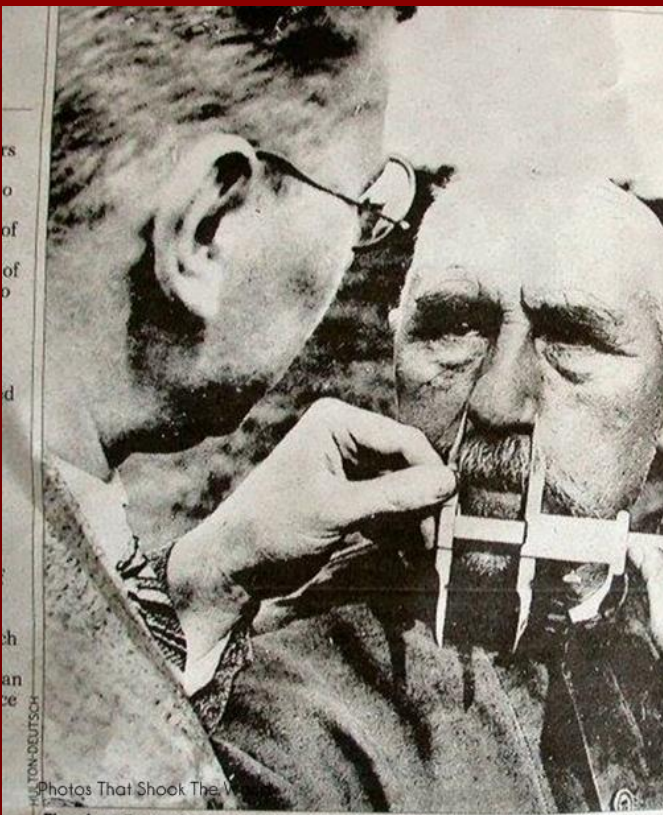
RUSSIAN POGROMS 1901-1910

„Obžalovaný Leopold Hilsner, povstátek!“

Rozvoj rasového antisemitismu – cesta k Holocaustu

The misapplication of science: a German has his nose measured to determine his race, in about 1938

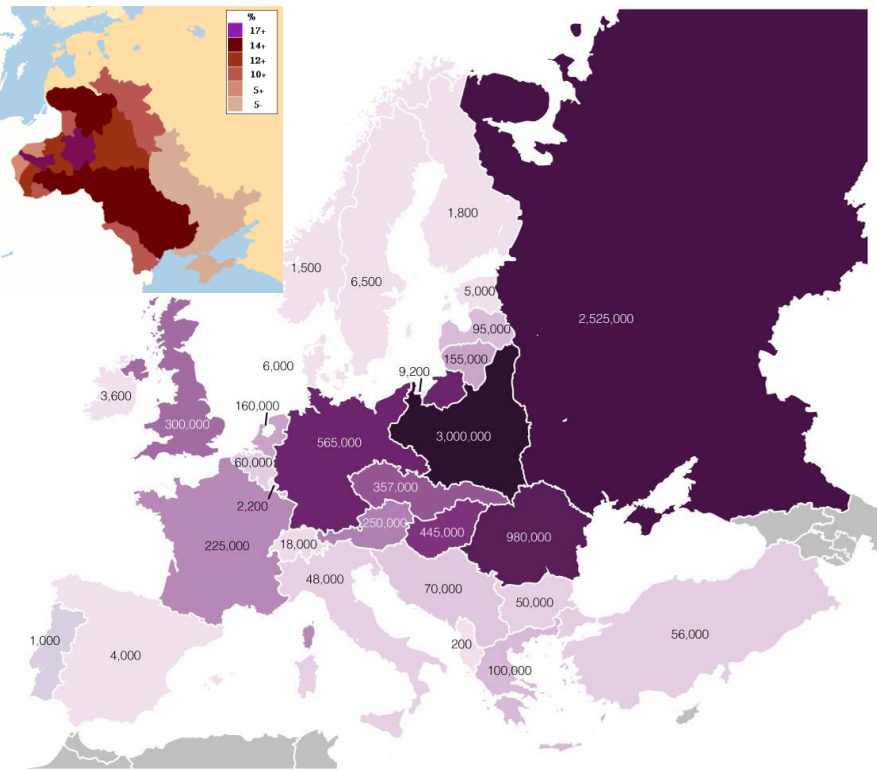

AP/TON-DEUTSCH

Photos That Shook The

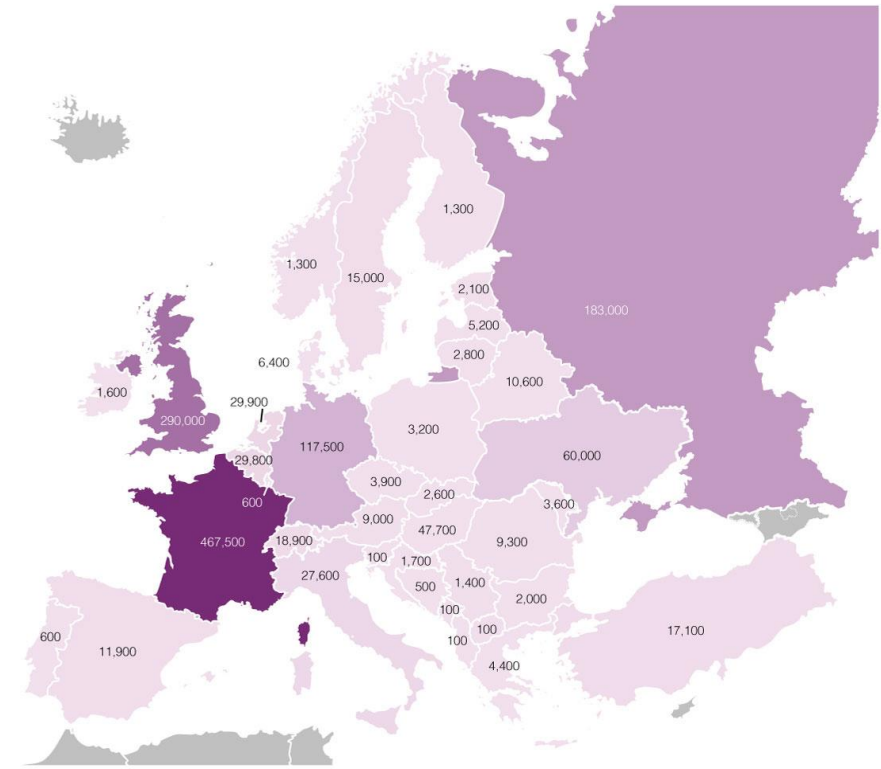
Židovská Evropa před a po 2. světové válce

Jewish Population in Europe, 1933

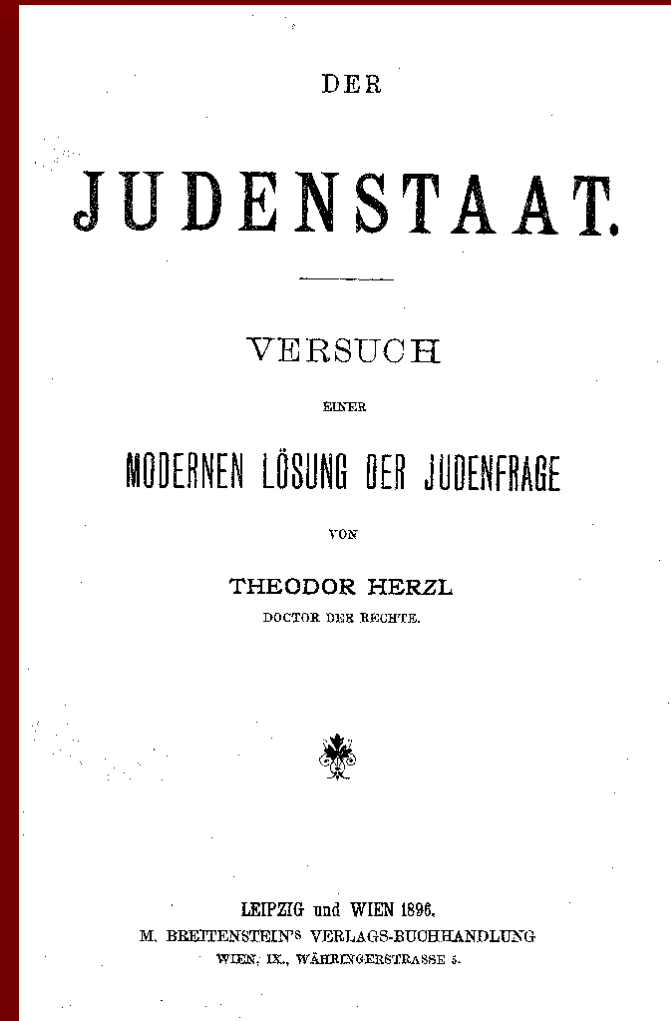
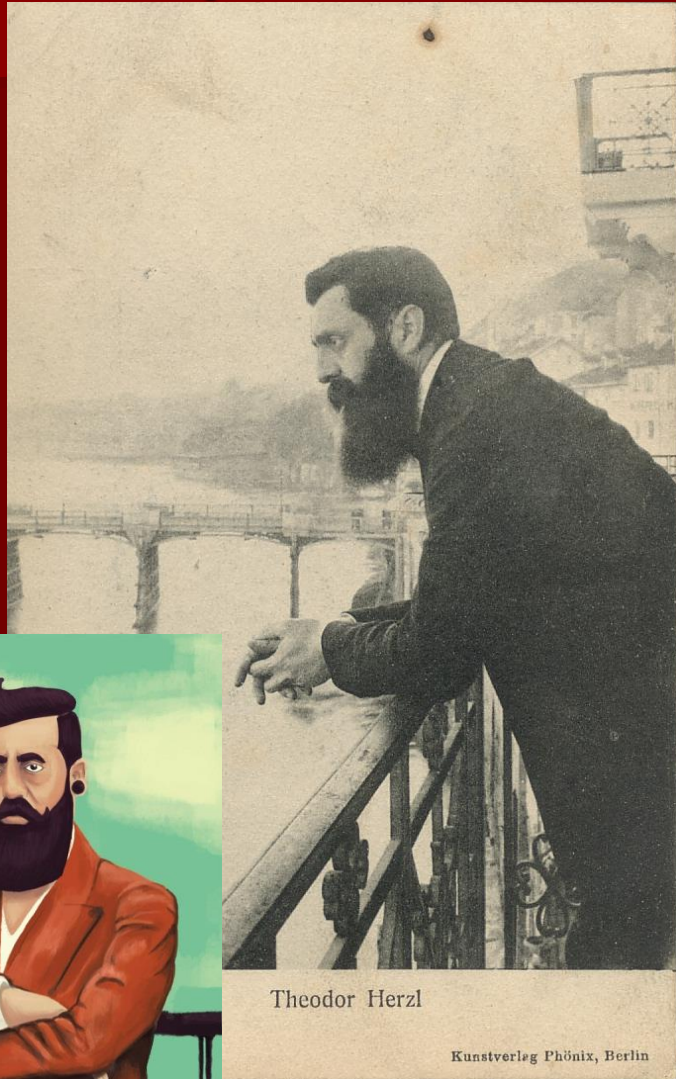
Source: United States Holocaust Memorial Museum, Jewish Population of Europe in 1933: Population Data by Country
<https://www.ushmm.org/wlc/en/article.php?ModuleId=10005161>

Jewish Population in Europe, 2015

Source: World Jewish Population 2015 - Sergio DellaPergola (American Jewish Year Book)
<http://www.jewishdatabank.org/Studies/details.cfm?StudyID=803>

Theodor HERZL (1860-1904) a spis „Židovský stát“ (1896)

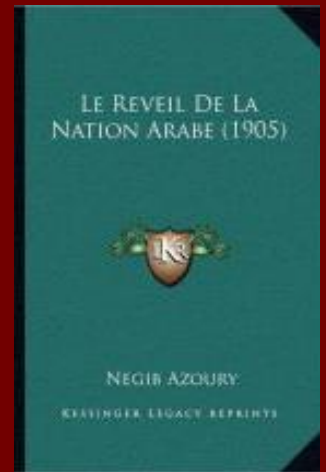

SIONISMUS

- sionismus je novodobý židovský nacionalismus a zároveň emancipační hnutí, který se konstituoval až v druhé polovině 19. století.
- Základy sionismu položili myslitelé jako *Moses Hess* (1812–1875), *Leo Pinsker* (1821–1891), *Theodor Herzl* (1860–1904) a další, kteří sice byli etničtí Židé, ale sekularizovaní
- ti chápali sionismus hlavně jako ideu a praktický plán, který má pomoci **ochránit Židy před evropským antisemitismem**
- sionismus nemá tisíciletou historii jako judaismus a je to hlavně politický pojem
- první sionisté byli nezřídka levicově zaměření pokrokáři s vlažným vztahem k víře svých předků, chtěli vytvořit rovnostářskou a pokrokovou židovskou společnost
- sionistou může být nejen Žid, ale každý člověk, který sympatizuje s jeho programem (křesťanský sionismus)
- Dnes v Izraeli spíše pravicově-nacionalistický **neo-sionismus**

ZROZENÍ ARABSKÉHO NACIONALISMU a v jeho rámci PALESTINSKÉHO NACIONALISMU

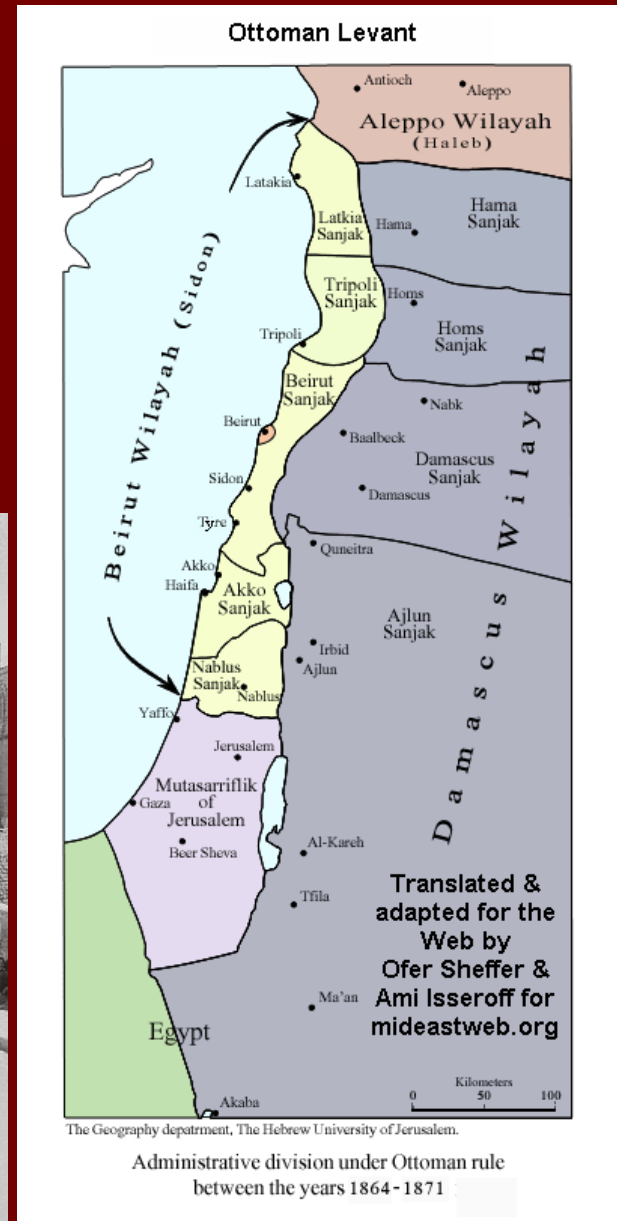
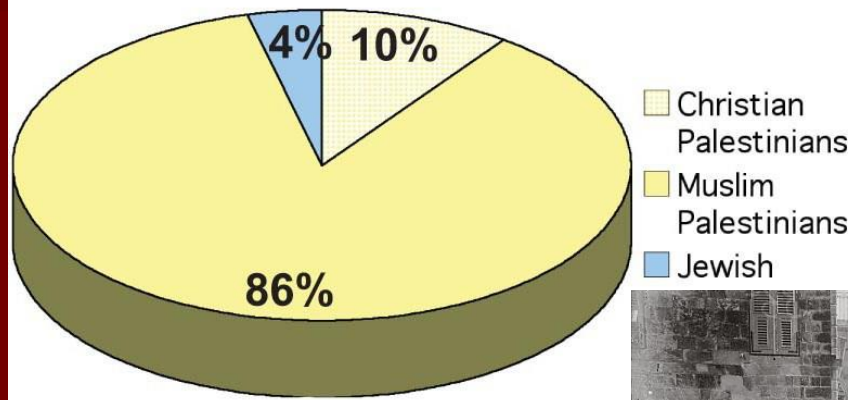
- Důležitá kniha od palestinského arabského myslitele **Nadžíba Azúriho**: „Probuzení arabského národa“ (publikována 1905 v Paříži)
- apeluje na všechny Arabů v Osmanské říši k vytvoření velkého arabského království zahrnující Sýrii, Irák a arabský poloostrov
- varuje před konfliktem nacionálních ambicí na Blízkém východě a před sionismem

Palestina na přelomu 19./20. století

A LAND WITHOUT A PEOPLE &
A PEOPLE WITHOUT A LAND?

Population of Palestine in Late 1800s

Moderní Blízký východ stojí na troskách Osmanské říše

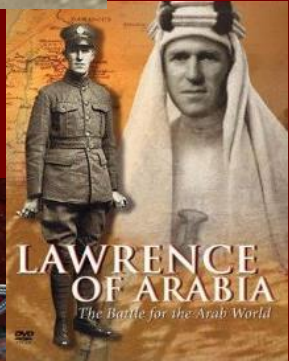
Soldaten der Osmanischen Armee

FOTO: LIBRARY OF CONGRESS/DPA

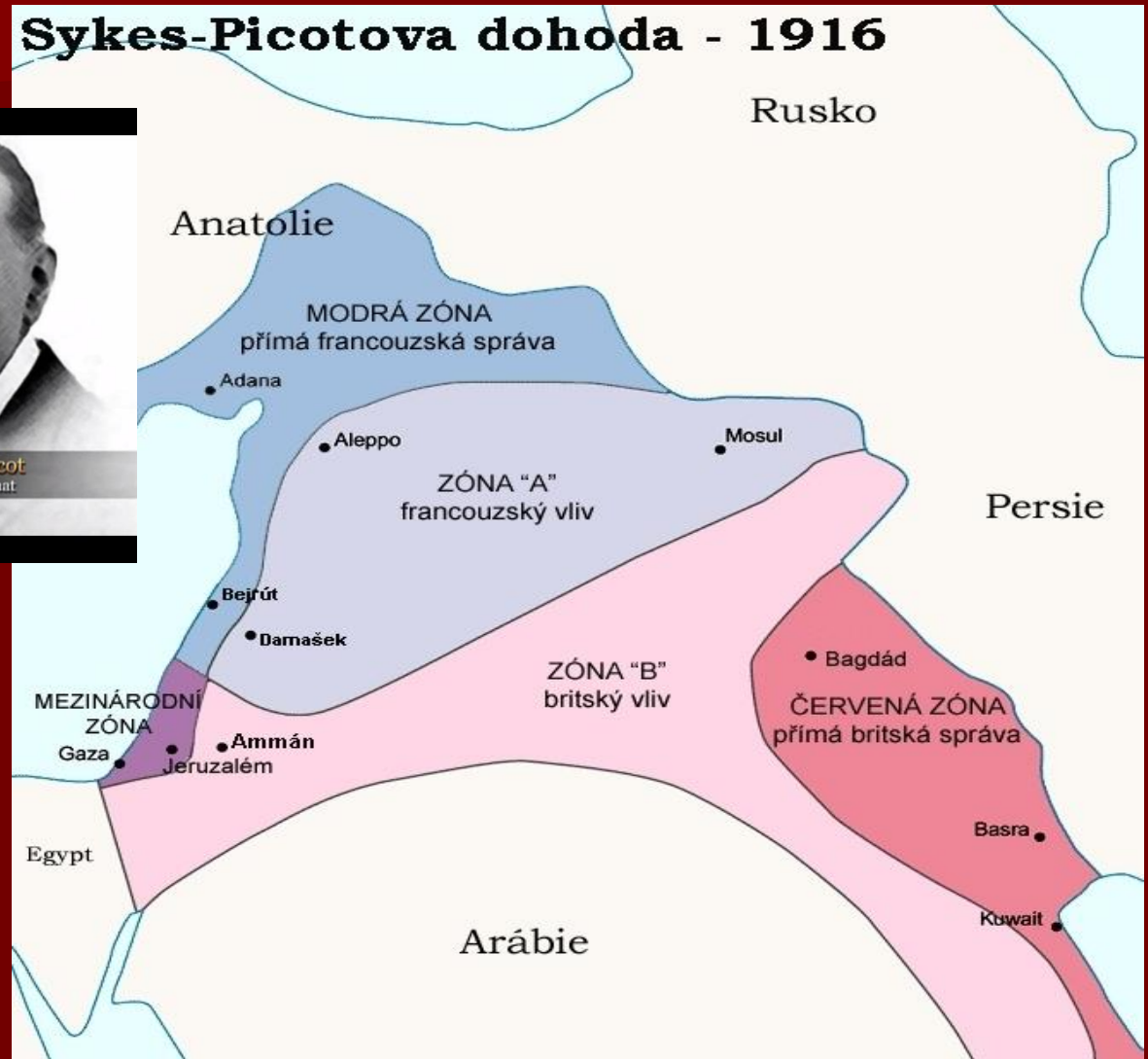
První světová válka na Blízkém východě

- Osmanská říše bojuje na straně Německa a Rakouska-Uherska
- Francouzi - a hlavně Britové - usilují o porážku Turků na Blízkém východě
- 1915 – katastrofa u Galipolli
- Britové hledají nové možnosti jak porazit Turky
- Navazují spolupráci s Araby a jejich vedením
- Arabové chtějí svůj stát, Britové jim ho slíbí za jejich pomoc při porážce Osmanů
- Viz korespondence šarífa Husajna s McMahonem, brit. vysokým komisařem v Egyptě, červenec 1915-leden 1916

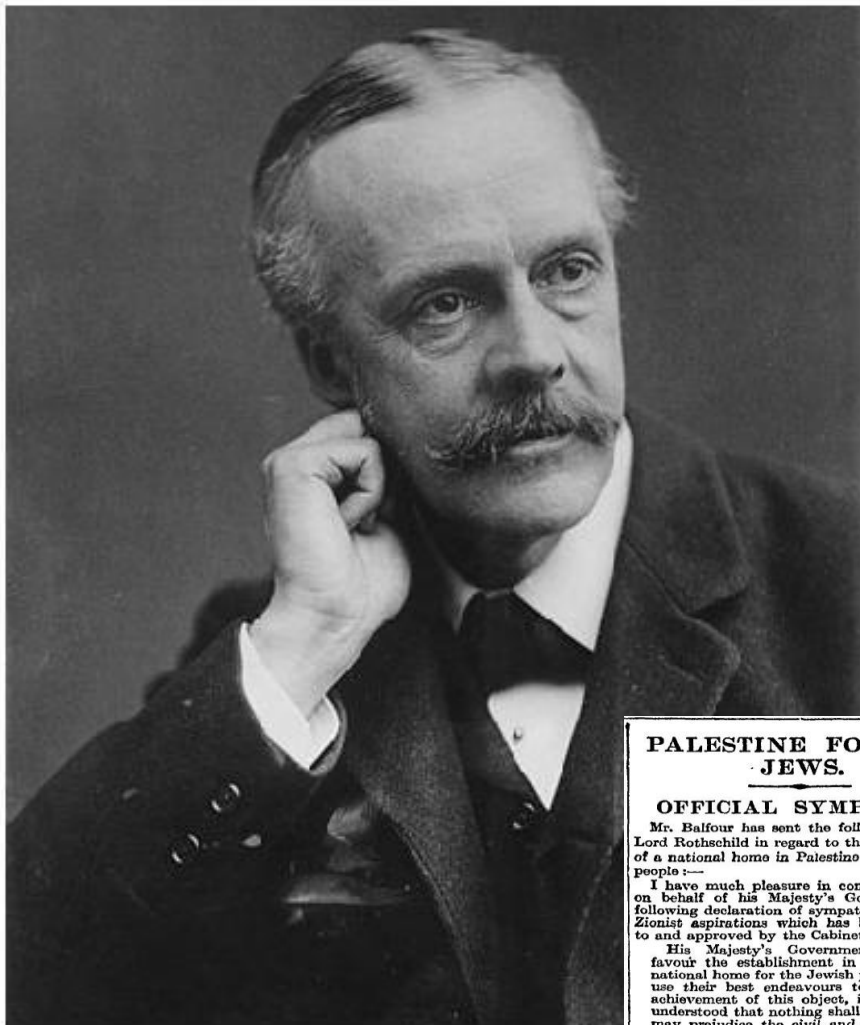

Květen 1916 – tajná Sykes-Picotova dohoda

Sykes-Picotova dohoda - 1916

Balfourova deklarace, listopad 1917

Arthur James Balfour (1848-1930)

PALESTINE FOR THE JEWS.

OFFICIAL SYMPATHY.

Mr. Balfour has sent the following letter to Lord Rothschild in regard to the establishment of a national home in Palestine for the Jewish people:—

I have much pleasure in conveying to you, on behalf of His Majesty's Government, the following declaration of sympathy with Jewish Zionist aspirations which has been submitted to and approved by the Cabinet:—

His Majesty's Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people, and will use their best endeavours to facilitate the achievement of this object, it being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status enjoyed by Jews in any other country.

I should be grateful if you would bring this declaration to the knowledge of the Zionist Federation.

Foreign Office,

November 2nd, 1917.

Dear Lord Rothschild,

I have much pleasure in conveying to you, on behalf of His Majesty's Government, the following declaration of sympathy with Jewish Zionist aspirations which has been submitted to, and approved by, the Cabinet

His Majesty's Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people, and will use their best endeavours to facilitate the achievement of this object, it being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status enjoyed by Jews in any other country"

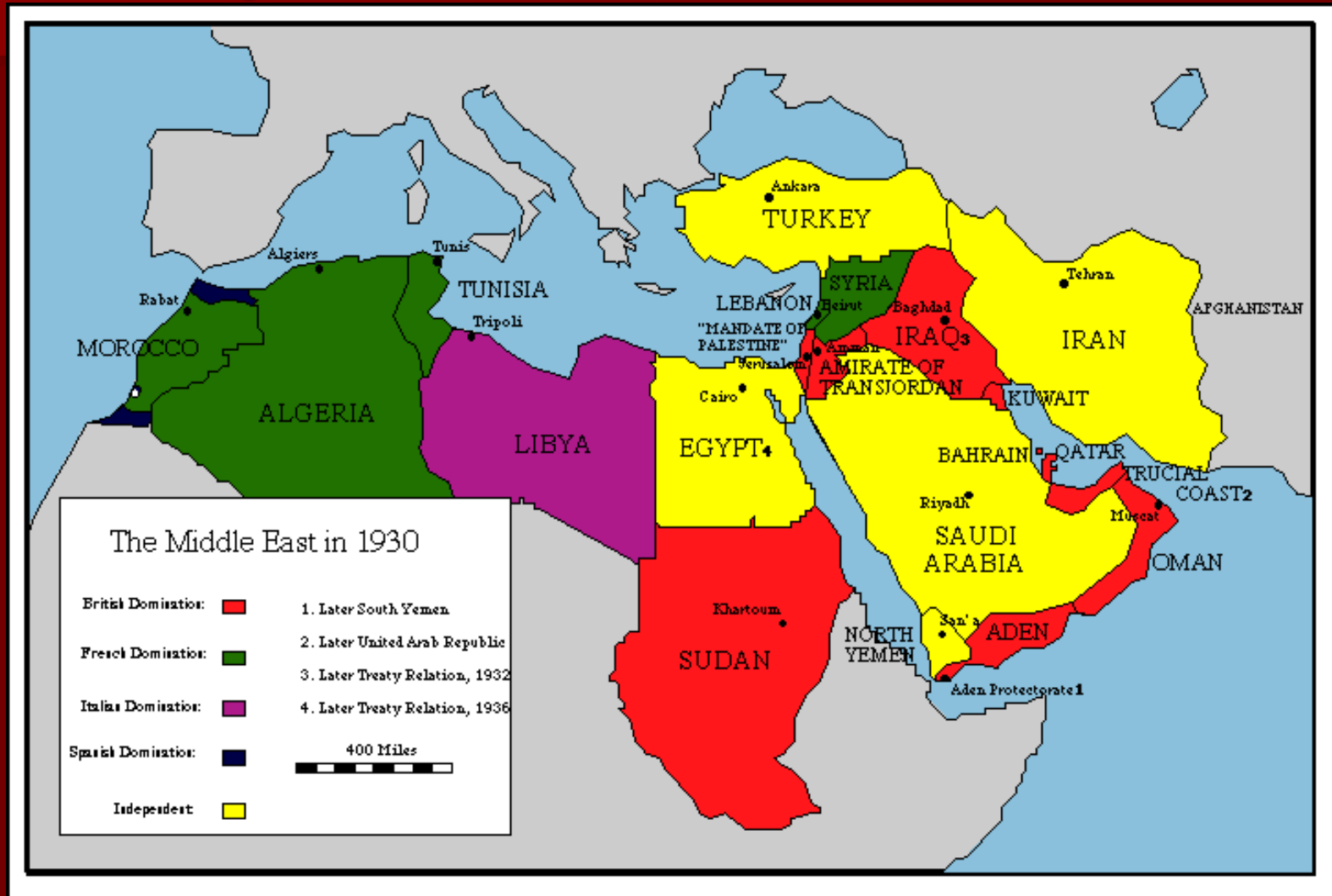
I should be grateful if you would bring this declaration to the knowledge of the Zionist Federation.

The Balfour Declaration

1920 – konference v San Remo vytvoření hranic moderního Blízkého východu v duchu Sykes-Picot

Evropská dominance na Blízkém východě mezi válkami

Děkuji za pozornost!

Pro další informace sledujte:

<http://blizky-vychod.blogspot.com>

Publikace:

- *Judaismus a politika v Izraeli* (2002, 2009)
- *Izrael a Palestina* (2005)
- *Encyklopedie blízkových. terorismu* (2007)
- *Rabíni naší doby* (2010, spoluaut.)
- *Dějiny moderního Izraele* (2011)
- *Lidé svatých zemí* (2012)
- *Rabbis of our Time* (2015, Routledge)
- *Korán, meč a volební urna* (2020)

